

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Institution: Fødevarestyrelsen

Enhed/initialer: Dyrevelfærd & Veterinærmedicin /ANSG

Sagsnr.: 2014-15-161-00003

Dato: maj 2014

Faglige, økonomiske og juridiske forhold i relation til gruppeindhusning af mink

Indledning

Den 2. november 2012 blev der, med opbakning fra samtlige partier i Folketinget, indgået en aftale om veterinærområdet, der gælder for de næste fire år frem til udgangen af 2016. Veterinærforliget er bygget op om fire grundpiller, hvoraf en er styrket dyrevelfærd.

Af veterinærforligets aftaletekst fremgår følgende:

"I forligsperioden vil fødevareministeren udarbejde en analyse, i dialog med relevante parter, hvor faglige, juridiske og økonomiske forhold i relation til gruppeindhusning afdækkes. Analysen vil blive forelagt forligspartierne, med henblik på evt. indgåelse af en tillægsaftale til forliget herom."

Til dette formål har Fødevarestyrelsen nedsat en arbejdsgruppe, der har analyseret de faglige, juridiske og økonomiske forhold omkring gruppeindhusning af mink. Fødevarestyrelsen, Dyrevelfærdsenheden (Fødevareministeriets departement) og Finansministeriet var repræsenteret i denne arbejdsgruppe.

Arbejdsgruppens har indhentet eksterne bidrag fra Institut for Husdyrvidenskab ved Aarhus Universitet (AU), Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi ved Københavns Universitet (IFRO) samt ambassader eller statskonsulenter i de lande, som har den største minkproduktion¹. Rapportens indhold er baseret på disse bidrag, og alle relevante bidrag vedlægges om bilag til denne rapport.

Gruppeindhusning i dag

Definition af gruppeindhusning

Aarhus Universitet (AU) definerer gruppeindhusning som indhusning af minimum 2 fravænnede mink af samme køn i et bur. Det er imidlertid arbejdsgruppens vurdering at gruppeindhusning ud fra en praksisrelateret opfattelse bør defineres som indhusning af mere end 2 fravænnede mink i et bur.

Gruppeindhusning af mink af samme køn, og indhusning af mere end to mink sammen, er problematisk ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt, idet det fører til et forøget antal bidskader.

Anvendelse af gruppeindhusning i Danmark

Efter pelsdyrbekendtgørelsens² § 26 skal mink have adgang til et frit tilgængeligt areal, der eksklusiv redekasser ikke må være mindre end 30 cm bredt og 70 cm langt (i ét plan), og som skal opfylde følgende minimumskrav:

¹ Kina, Polen, Holland, USA, Canada, Sverige, Litauen, Grækenland, Spanien, Norge og Rusland

² Bekendtgørelse nr. 1734 af 22. december 2006 om beskyttelse af pelsdyr

1. Enkelt voksent dyr: 2550 cm² dog minimum 637,5 cm² pr. kg. dyr
2. Enkelt voksent dyr med hvalpe eller unger: 2550 cm²
3. Op til to ungdyr efter fravænning: 2550 cm² dog minimum 318,75 cm² pr. kg. dyr

Hvis der indsættes flere end to ungdyr efter fravænning (gruppeindhusning), skal der føres ekstra tilsyn med dyrene, og der skal være mindst 850 cm² yderligere pr. dyr.

Indhusning af mink sker typisk i standardbure (30 cm bredt x 90 cm langt). Gruppeindhusning kan foregå i rækkebure, hvor der er åben forbindelse mellem to standardbure (se figur 1) eller i etagebure (se figur 2), hvor to bure placeres ovenpå hinanden.

Figur 1: Eksempel på gruppeindhusning i rækkebure

Figur 2: Eksempel på gruppeindhusning i etagebure

Lovgivningen tillader indhusning af op til 5 mink i rækkebure, hvor etagebure tillader indhusning af maksimalt 4 mink. Århus Universitet (AU) estimerer, at den mest udbredte form for gruppeindhusning i dag sker i etagebure.

AU oplyser endvidere, at gruppesammensætningen i praksis er som følger

- To hanner + en hun
- Tre til fire hunner
- Familiegruppe, hvor tæven efter fravænning går med to eller flere af sine hanhvalpe

Udbredelse af gruppeindhusning i Danmark

Da der ikke forelå officielle data for omfanget af gruppeindhusning af mink i Danmark gennemførte Fødevarestyrelsens Veterinærrejsehold, som led i denne analyse, en kontrolkampagne i efteråret 2013 i 205 minkfarme med henblik på at kortlægge omfanget af gruppeindhusning.

Udpegning af minkfarmene afspejlede den geografiske fordeling og minkfarmenes størrelse på landsplan. Samtidigt var kontrolpopulationen af en sådan størrelse, at resultatet af kampagnen med rimelig sikkerhed afspejler udbredelsen af gruppeindhusning i Danmark.

Kontrolkampagnen viste, at ca. 31 pct. af danske mink indhuses i grupper med typisk 3 – 4 mink pr. bur, og at ca. 75 pct. af de danske minkavlere anvender gruppeindhusning i et eller andet omfang i deres minkfarm. På baggrund af de indsamlede oplysninger har arbejdsgruppen estimeret, at der i gennemsnit indhuses 3,22 mink pr. bur ved gruppeindhusning.

Udenlandske regler og erfaringer med gruppeindhusning

Fødevareministeriet har indhentet oplysninger om regler og erfaringer med gruppeindhusning i de lande, der har den største produktion af minkskind. Dette afsnit er udarbejdet på baggrund af oplysninger fra ambassader eller statskonsulenter i de relevante lande. Oplysningerne sammenfattes i tabel 1:

Land	Markedsandel i 2013³	Regulering	Forbud mod gruppeindhusning?	Anvendes gruppeindhusning
Canada	3 pct.	The National Farm Council (NFACC) har i samarbejde med Canadas Føderale regering udarbejdet nationalt bindende regler.	Avlsdyr skal indhuses individuelt. Avlstæver må dog indhuses med egne hvalpe. Gruppeindhusning er tilladt for ungdyr	Nej (efter det oplyste)
Danmark	23 pct.	Hold af pelsdyr reguleres i dyreværnsloven og pelsdyrbekendtgørelsen. Arealkrav i lovgivningen regulerer det maksimale antal mink pr. bur.	Nej	Ja
Finland	2,5 pct.	Hold af mink reguleres i Statsrådets forordning om beskyttelse af pelsdyr, og lov om dyrbeskyttelse	Nej	Ja

³ Kilde: København Fur

Land	Markedsandel i 2013	Regulering	Forbud mod gruppeindhusning?	Anvendes gruppeindhusning
Holland	6,5	Reguleres af vel-færdsnormer for mink og af loven om forbud mod pelsdyravl. Efter den 1. januar 2024 er det ikke tilladt at drive pelsdyravl i Holland	Nej	Ja
Kina	37 pct.	Hold af mink reguleres ikke	Nej	Ja
Litauen	2 pct.	Europarådets anbefalinger vedrørende pelsdyr	Nej	Nej
Norge	1 pct.	Reguleres i FOR 2011-03-17 nr. 296: Forskrift om hold af pelsdyr	Nej	Ja
Polen	9 pct.	Reguleres nationalt i bekendtgørelse	Nej	Ja
Rusland	2,5 pct.	Reguleres nationalt	Regler giver umiddelbart ikke adgang til gruppeindhusning	Ja
Spanien	1 pct.	Reguleres nationalt og af Europarådets anbefalinger vedrørende pelsdyr	Nej	Ja
Sverige	1,5 pct.	Hold af mink reguleres i Statens jordbruksverks föreskrift om allmänna råd og opfödning af pälsdjur (SJVFS 2012:14) af 31. maj 2012.	Fra 2017 må der maksimalt indhuses 2 ungdyr pr. bur, og mink må kun holdes i etagebure.	Ikke oplyst.
USA	4,5 pct.	Hverken national eller føderal regulering af hold af mink	Nej	Ikke oplyst

Tabel 1: Oversigt over regulering og udbredelse af gruppeindhusning i de største minkproducerende lande.

Økonomi i pelsdyrproduktionen

Produktionen af skind har været stigende over perioden fra 2000 til 2012, og udgjorde 11 pct. af landbrugets samlede produktionsværdi i 2012.

Denne relative høje andel af landbrugets produktionsværdi har været drevet af høje priser på skind. Hertil bemærkes, at prisen på skind er faldet markant det seneste år, og det må forventes, at pelsdyrsektorens andel af landbrugets produktionsværdi ligeledes vil falde i 2013 ligesom den enkelte minkavlens udbytte må forventes at falde.

I tabel 2 skitseres udviklingen i det gennemsnitlige driftsresultat på farmniveau.

Hovedtal i gennemsnit pr. bedrift, heltidspelsdyrbedrifter

	2008	2009	2010	2011	2012
Population, antal	928	799	1 013	1 000	1 224
Dyreenheder, antal	54	55	61	61	54
1.000 kr.					
Bruttoudbytte	2 822	2 971	4 752	5 846	6 538
Driftsomkostninger	2 535	2 540	2 956	3 403	3 290
Resultat af primær drift	287	431	1 796	2 443	3 248
Finansieringsomkostninger	465	365	355	382	301
Generelle driftstilskud	86	91	112	147	137
Driftsresultat	-91	156	1 553	2 208	3 083
Driftsresultat efter ejeraflønning	-464	-238	1 174	1 799	2 654
pct.					
Afkastningsgrad	0,0	1,0	10,3	12,7	17,3

Anm.: Antal bedrifter i populationen er bedrifter, hvor over 50% af Standard Output kommer fra pelsdyr

Tabel 2: Hovedtal i gennemsnit pr. bedrift, heltidspelsdyrfarme. Kilde: Regnskabsstatistik for jordbrug, Danmarks Statistik. November 2013

Antallet af pelsdyrfarme er faldet fra ca. 2400 i 2000 til ca. 1500 i 2012. Denne udvikling afviger i øvrigt ikke fra tendenserne i det øvrige landbrug. Derimod er produktionsomfanget steget markant i samme periode, idet antallet af tæver er steget med ca. 800.000⁴.

Dyrevelfærds-mæssige konsekvenser ved forbud mod gruppeindhusning

For at belyse de faglige forhold i relation til gruppeindhusning har arbejdsgruppen indhentet bidrag fra AU. I det følgende gengives de væsentligste konklusioner fra de indhentede bidrag. Der henvises i øvrigt til bilag 1 og 2 for nærmere detaljer om de dyrevelfærds-mæssige konsekvenser ved et forbud mod gruppeindhusning.

Mink er fra naturens side et solitært dyr, der på baggrund af øget aggressivitet mellem kuld søskende forlader familiegruppen, og finder eget territorium i september måned. Territoriet forsvares især over for mink af samme køn, mens hannens territorium kan overlape flere tævers. Ved indhusning af to eller flere mink af samme køn er tolerancen mindre end ved indhusning af mink af forskelligt køn. Desuden har dyr af samme køn og størrelse vanskeligere ved at etablere en stabil rangorden, hvilket forårsager øget forekomst af aggression og bid.

Indhusning af mink af samme køn, og indhusning af mere end to mink sammen (gruppeindhusning), er problematisk ud fra et dyrevelfærds-mæssigt synspunkt, idet det fører til et øget antal bidskader. De potentielle velfærds-mæssige fordele ved gruppeindhusning i form af et

⁴ Hver minktæve føder i gennemsnit 5,5 hvalpe pr. år. En stigning i produktionsomfanget på 800.000 vil derfor svare til en merproduktion på ca. 4,4 mio. skind om året.

mere varieret socialt og fysisk miljø, opvejer umiddelbart ikke de velfærdsmæssige ulemper i form af bidskader.

Reduktion af aggression gennem genetisk selektion

Der findes kun ganske få undersøgelser af direkte aggressiv adfærd hos mink. Bidmærker skyldes sociale interaktioner mellem mink, og specielt bidmærker på kroppen og ved halen er taget som udtryk for den indbyrdes aggression i buret. Bidmærker i skindet afspejler samtidigt det akkumulerede antal bid over hele den periode, vinterpelsen dannes i. Bidmærker i skindet anvendes derfor som et mål for aggression.

AU vurderer, at man i teorien kan opnå en væsentlig reduktion i bidmærker hos gruppeindhusede mink ved genetisk selektion mod bidmærker. Det er imidlertid næppe muligt at gennemføre en sådan selektion i praksis, med mindre der udvikles nye metoder og værktøjer, der kan identificere mink med de ønskede egenskaber.

Optælling foretaget i 2001 på den hollandske pelsdyravlerforenings forsøgsfarm tyder ikke på nogen systematisk forskel i aggression mellem mink i parvis indhusning og mink i gruppeindhusning. Det er imidlertid ikke muligt at afgøre, om de forskellige grupper er sammenlignelige.

I Holland har man i perioden 1995 til 2000 indhuset en stor del af minkhvalpene i grupper gennem vækstsæsonen. Ved kun at vælge avlsdyr fra grupper uden bidskader vil niveauet af aggression, der giver bidsår og dermed højt niveau af bidskader i skindet, reduceres fra generation til generation. En sådan fremgangsmåde har en ganske høj omkostning for minkene i det antal generationer, det tager at komme ned på et niveau, der kan sammenlignes med det, der kendetegner parvis indhusning.

Det bemærkes endvidere, at der ikke er publiceret videnskabelige resultater, der påviser, at der kan opnås samme lave antal bidmærker i skind fra mink i gruppeindhusning som i skind fra mink ved parvis indhusning.

Managementmæssige tiltag til reduktion af aggression

Adgang til flere foderpladser

Undersøgelser har vist, at adgang til 3 foderpladser reducerede antallet af bidmærker hos gruppeindhusede mink med 30 – 40 pct. i forhold til gruppeindhusede mink, der kun havde adgang til 1 foderplads. Forskellen var signifikant for bidmærker i nakken, på kroppen og ved hale. I denne undersøgelse blev antallet af bidmærker ikke sammenholdt med antallet af bidmærker hos parvist indhusede mink, hvorfor en direkte sammenligning mellem mink holdt i grupper og par ikke er mulig.

Et endnu ikke publiceret forsøg, som AU gennemførte i 2013, viser at selvom det er muligt at reducere forekomsten af bidmærker i skind hos mink i gruppeindhusning ved flere udfodringspladser, er det næppe muligt, at reducere antallet af bidmærker til samme niveau som hos parvist indhusede mink.

Adgang til flere redekasser

Tidligere forsøg har vist, at adgang til 2 redekasser reducerede antallet af bidmærker i forhold til adgang til 1 redekasse, men niveauet af bidmærker hos gruppeindhusede mink med adgang til 2 redekasser var signifikant højere end hos parvis indhusede mink med adgang til 1 redekasse. Det er også dokumenteret, at adgang til 3 redekasser og 3 foderpladser reducerer antallet af forekomsten af bidmærker hos gruppeindhusede mink, men dog ikke til samme niveau som hos parvist indhusede mink.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser ved forbud mod gruppeindhusning

Til arbejdsgruppens belysning af de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved et forbud mod gruppeindhusning, har IFRO udarbejdet en økonomisk model samt et tilhørende notat til arbejdsgruppen.

Et forbud mod gruppeindhusning indebærer, at der efter dettes indførsel kun må indhuses 2 mink pr. bur. Omkostningerne ved et forbud er beregnet ved at sammenholde antallet af mink pr. bur i den eksisterende produktion med en situation, hvor der alene indhuses 2 mink pr. bur.

Det bemærkes indledningsvis, at beregningerne er foretaget på baggrund af estimater, og derfor er behæftet med visse usikkerheder.

Forudsætninger

Overordnet er forudsat, at der årligt produceres 17,2 mio. mink i Danmark, og at minkavlerne i gennemsnit indhuser 4 mink pr. bur ved gruppeindhusning. Hertil bemærkes, at arbejdsgruppen har beregnet, at der i gennemsnit indhuses 3,22 mink pr. bur ved gruppeindhusning.

Ved beregningerne af de årlige omkostninger antages, at omkostningerne, som er forbundet ved investeringer i flere bure, afskrives over 15 år til en kalkulationsrente på 4 pct., jf. Finansministeriets vejledning herom.

Modellen fra IFRO belyser følgende elementer af erhvervsøkonomiske konsekvenser:

1. Omkostninger forbundet ved investering af ekstra bure for at kunne opretholde den nuværende bestand af mink: Det er i den forbindelse antaget, at etablering af bur samt udvidelsesomkostninger løber op i 1.000 kr. pr. bur.
2. Fremtidige (dynamiske) tab: I 2013 var ca. 31 pct. af danske mink gruppeindhuset. Det vurderes dog, at op til 40 – 50 pct. fremadrettet vil kunne blive gruppeindhuset, såfremt dette også er tilladt fremover. Et forbud mod gruppeindhusning kan derfor medføre, at en fremtidig økonomisk fordel ikke kan opnås, hvilket kan betragtes som et potentielt økonomisk tab.
3. Eksisterende tab som følge af risiko for bidmærker i skind ved gruppeindhusning: Bidmærker i skind fra gruppeindhusede mink medfører, at ca. 1 pct. af skindene har lavere kvalitet, der medfører en prisreduktion på 8 pct. Derved opstår der et tab som følge af gruppeindhusning. I praksis reduceres omkostningerne forbundet med et forbud af gruppeindhusning ved at indregne et sådant tab. Det skyldes, at et forbud vil reducere antallet af forringede skind betydeligt.
4. Tab i dækningsbidrag. Såfremt avlerne vælger at reducere bestanden af mink til det eksisterende antal bure for at leve op til et forbud kan der blive tale om tabt dækningsbidrag. I beregningerne er der taget udgangspunkt i det gennemsnitlige dækningsbidrag i perioden 2010 til 2012.

Der henvises til bilag 3 for nærmere detaljer om forudsætninger for beregninger af de økonomiske konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser på sektorniveau

På baggrund af de nævnte forudsætninger har arbejdsgruppen beregnet, at omkostningerne ved et forbud vil andrag mellem ca. 85 og 300 mio. kr. årligt afhængigt af om minkproducenten

terne vælger at tilpasse deres anlæg, eller reducere antallet af mink. Hertil kommer udvidelsesomkostninger på ca. 22 mio. kr. (engangsomkostninger). Der henvises til bilag 4 for detaljerede beregninger af de økonomiske konsekvenser ved indførsel af et forbud mod gruppeindhusning.

Juridisk grundlag i forbindelse med fastsættelse af krav om velfærdsforbedringer i husdyrproduktionen

Ekspropriation

Arbejdsgruppen har på baggrund af beregningerne af de erhvervsøkonomiske beregninger umiddelbart vurderet, at et forbud mod gruppeindhusning vil være ekspropriativt, og et forbud derfor bør indføres med en passende overgangsperiode.

Arbejdsgruppen har derfor anmodet Justitsministeriet om at vurdere, om Justitsministeriet er enige i, at et forbud mod gruppeindhusning kan karakteriseres som ekspropriation. Justitsministeriet er endvidere anmodet om at vurdere, hvorvidt der kan gøres brug af overgangsperioder for at imødekomme problematikken vedrørende ekspropriation, og hvor lang overgangsperioden i givet fald bør være.

Dyreværnsloven

Af § 4, stk. 1, i dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 252 af 8. marts 2013 følger det, at ministeren kan fastsætte regler om dyrs opholdsarealer og opholdsrum og om inventaret heri.

I stk. 2, foreskrives det, at regler vedrørende dyr i landbruget, der ikke beror på en forpligtelse af international karakter, alene kan fastsættes efter stk. 1, når de er af mindre indgribende betydning. Krav til opholdsarealer, opholdsrum og inventar til dyr i landbruget skal således fastsættes ved lov, medmindre de udspringer af forpligtelser af international karakter eller er af mindre indgribende betydning. Bestemmelsen blev indført med lov nr. 386 af 6. juni 1991 Dyreværnslov. Det er ikke nærmere angivet i bemærkningerne til lovforslaget, hvornår en regel er af en sådan mindre indgribende betydning, at ministeren kan foretage regulering ved bekendtgørelse. Af forarbejderne fremgår dog, at afgørelsen imidlertid må bero på en konkret vurdering af det påtænkte indgreb, herunder dets økonomiske vægt.

Såfremt der stilles krav til opholdsarealer, opholdsrum og inventar, følger det af dyreværnslovens § 4, stk. 3, at der skal fastsættes overgangsordninger, der sikrer, at landbruget får rimelig tid til at omstille sig. Endvidere skal fastsættelsen af reglerne ske efter forhandling med de relevante organisationer, jf. dyreværnslovens § 4, stk. 4.

Arbejdsgruppens konklusion

Det fremgår af arbejdsgruppens kommissorium, at arbejdsgruppen skal opstille flere mulige modeller for et forbud (inklusiv indfasninger og overgangsordninger), hvor der for hver model skal være gennemført økonomiske beregninger. Arbejdsgruppen har imidlertid vurderet, at dyrevelfærden alene kun kan påvirkes ved at indføre et total forbud mod gruppeindhusning, dvs. forbud mod at holde mere end 2 fravænnede mink pr. bur. Der opstilles derfor kun én model for forbud mod gruppeindhusning.

På baggrund af bidragene fra Aarhus Universitet vurderer arbejdsgruppen, at et forbud mod gruppeindhusning vil medføre dyrevelfærdsmæssige forbedringer i den danske minkprodukti-

on, primært pga. lavere forekomst af aggression og bidskader hos mink. Det er samtidigt arbejdsgruppens vurdering, at det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at reducere forekomsten af aggression hos gruppeindhusede mink til et niveau, der svarer til forekomsten hos parvist indhusede mink, gennem genetisk selektion eller managementmæssige tiltag.

Et forbud mod gruppeindhusning vil, efter arbejdsgruppens vurdering, have betydelige økonomiske konsekvenser for erhvervet idet omkostninger ved et forbud vil beløbe sig til mellem ca. 85 mio. kr. og 300 mio. kr. årligt. På denne baggrund vurderer arbejdsgruppen, at et forbud mod gruppeindhusning formentligt vil kunne betragtes som ekspropriation, men afventer Justitsministeriets vurdering heraf.